

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

НАЦІОНАЛІЗМ І ДЕРЖАВНА САМОСТІЙНІСТЬ У РОЗУМІННІ М. МІХНОВСЬКОГО

Ім'я Миколи Міхновського, його діяльність та творчий спадок і в наш час викликають багато дискусій. Ідеї Миколи Міхновського щодо державної самостійності України і в його час були незрозумілими для багатьох його сучасників, значно випереджаючи час, а на сьогодні вони залишаються злободенними для розуміння карколомних подій сучасної української історії.

У 18 років Міхновський став одним із ініціаторів створення таємного «Братства тарасівців» у 1891 р., діяльність якого було припинено репресивними заходами самодержавства. На Шевченківських святах 19 лютого 1900 р. в Полтаві та 26 лютого 1900 р. в Харкові М. Міхновський, якому було лише 27 років, виступив з промови, що були покладені в основу програмної політичної декларації Революційної української партії «Самостійна Україна» і містили обґрунтування ідеї незалежної української держави.

Ідеї, що проголошувалися в «Самостійній Україні», вносили революційний перелом у політичну думку тогочасного активного українства. Ідея самостійності української держави М. Міхновського не в'язалася з «законами суспільної еволюції», а обґрунтовувалася ним, виходячи з історичних традицій української нації, її інстинкту самозбереження, невід'ємних прав українського народу на незалежне життя.

М. Міхновський виступав за повернення українцям прав, визначених Переяславською радою 1654 р., з розширенням впливу на етнографічну українську територію: «Одна, єдина, нероздільна, вільна самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ». Державну самостійність М. Міхновський вважав головною умовою існування нації, а національну незалежність – національним ідеалом у сфері міжнаціональних відносин. На думку Міхновського, самостійність можна було вибороти силою зброї. Він виступив проти марксистської теорії класової боротьби, наголосивши, що не класи, а нації стають до революційних змагань.

Це було шокує: у тодішній колонії двох імперій більшість українських інтелектуалів (і деякий час навіть Леся Українка і Дмитро Донцов!) вірили в соціалізм і сподівалися на майбутню демократичну федеративну Російську республіку. Як бачимо, політична думка Миколи Міхновського линула набагато попереду думок його сучасників, навіть багатьох однопартійців, які згодом виступили із критикою брошури М. Міхновського, вважаючи її твердження помилковими та шкідливими, «надиханими крайнім шовінізмом» [1].

Міхновський розглядав українську національну ідею як самодостатню, відокремлену від загальноросійської, вважав за необхідне здобуття Україною політичної незалежності та досягнення соборності без огляду на можливі конфлікти і в якнайшвидший час, лідерство української інтелектуальної еліти в боротьбі (коли треба, то й збройній) за державну незалежність. На думку М. Міхновського, «народ має право жити тільки тоді, коли він має силу жити».

На перший погляд, Міхновський проголошує ідеї, близькі до націонал-соціалізму, наприклад: «Україна для українців...». Проте це гасло необхідно розуміти не з позиції сьогодення, а того часу, оскільки тоді український народ – один із найбільших народів Європи – не мав власної державності та був розірваний між імперіями. Гасло «Україна для українців» має не реакційний і не ксенофобський, а національно-захисний характер. Інша річ, що, на думку багатьох великих «інтернаціоналістів», українці не мають ніякого права захищати свої національні інтереси, бо це може спричинити певні труднощі для тих, що звикли розглядати їх як покірну робочу худобину, котра має право жити і їсти, щоб могла працювати на чужого «благодійника», але ж не більше [2].

У праці «Націоналізм і космополітизм» (1905 р.) Міхновський наголошує на відмінності націоналізму (національного шовінізму) пануючих націй як системи винародовлення і націоналізму гноблених народів, який він розглядає як захист права боротися за своє людське «Я». На думку Міхновського, націоналізм пануючих націй під гаслами космополітизму відбирає останні сили з націй поневолених – їхню інтелігенцію, націоналізм поневолених націй є джерелом історичної творчості, несе в собі зародки народної свободи, має своїм продовженням і розвитком ідеї гуманізму й космополітизму. Здоровий націоналізм, стверджував Міхновський, покликає до історичного життя нові народи, веде до розпаду приречених історією імперій. У браку такого націоналізму серед широкого загалу українців Міхновський бачить основну причину нещастя своєї нації. Головними опонентами Міхновського є не «чужинці», а «українофіли, що

виробили релігію лояльності», українська інтелігенція, яка в попередніх своїх поколіннях не узгоджувала свої інтереси з інтересами народу, зраджувала, покидаючи його в найгірші часи. Її репрезентанти «надали українофільству характер недоношеної розумом етнографічної теорії». Саме «українофіли» зробили український рух чимось смішним і ганебним і тим самим відштовхнули від українства «цілу молоду Україну». Без інтелектуального та чуттєвого резонування чергового молодого покоління на політичний зміст національної ідеї державне унезалежнення України неможливе[3, с. 161-162].

Для тодішнього українського суспільствасамостійництво Міхновського було незрозумілим. По-перше – своєю увагою до української державницької традиції, до свободи і прав особи, до «стародавньої культурності української нації». По-друге – своєю подібністю до тодішніх національних рухів в інших центральноевропейських колоніях чотирьох імперій. Власне, «Самостійна Україна» і починається констатацією переходу тих визвольних рухів до свого завершального етапу – «уоружених повстань зневолених націй проти націй-гнобителів»[1].

Міхновський зазначав: «Ми йдемо до повстання, до оружногоповстання за визволенняукраїнського народу з підєкономічного та національного рабства, – говориться в праці. –...Ми виходимо на боротьбу за інтересивсього народу українського... Повстання се єдина наша оборона і... ми тількиборонимось, а не нападаємо, ...бо ми підтопані й поневолені,бонашомужиттю, цілійбудутччинінашого народу загрожує смерть... тоді, коли чужинці,пани наші аж тонуть у розкошах та в золоті». У нас «віднято право на працю, право наосвіту на мовінашій, право на розвиткулкультурний». Причини зневоленогостановленняукраїнцівМіхновськийбачив в експлуатаціїчужинців, яким належали «всі добра на Україні». «Цілакупа народів: москалі, ляхи, німці, мадяри, – відзначала «Самостійна Україна», – сидять нанашому народові як паразити, їдять хліб, зароблений кривавим його потом, розкошують Україні, де тубольців повернуто в рабів – цілий нарід рабів – і не хочуть признати заукраїнцями їхніх прав, крім права вмерти»[4, с. 36].

У Києві у липні 1917 року під проводом М. Міхновського почалося повстання «самостійників», яких обурило зміст II Універсалу Української Центральної Ради. Вони вимагали від Центральної Ради негайного проголошення незалежності України. Але Центральна Рада не лише відкинула цю вимогу, але й за допомогою російських військ придушила повстання «самостійників», про що Володимир Винниченко – голова Генерального Секретаріату доповів російському Тимчасовому уряду. Частина «самостійників» була ув'язнена, а частина, у тому числі й Міхновський, відправлена на фронт. А вже в січні 1918 р. та ж сама Центральна Рада проголосила незалежність України, але було вже пізно: армії радянської Росії захопили Донбас, Слобожанщину і загалом мало не все Лівобережжя.

Міхновський вважав, що головна причина нещастя нашої нації – це брак націоналізму (тобто національної свідомості, самоповаги, власної гідності, гордості тощо) в українському суспільстві. Націоналізм – це велетенська і непоборна сила, яка надто яскраво почала проявлятися з XIX віку. Під її могутнім натиском ламаються, здається, непереможні кайдани, розпадаються великі імперії і з'являються до історичного життя нові народи. Що до того часу покірно несли свої рабські обов'язки при чужинцях-переможцях[5]. На його думку, уникаючи національного шовінізму пануючих націй, треба плекати здоровий націоналізм поневолених народів, бо він є джерело творчості, і тільки в тому заховуються зародки народної свободи і ясної будучності.

У зв'язку з цим потрібно вказати на те, що нерідко вороги української державності та незалежності порівнюють сучасних українських патріотів та захисників України з фашистами, нацистами тощо. Г. Касьянов науково некоректним вважає об'єднувати різні націоналізми з різними особливостями «під однією парасолькою». Використовувати щодо українського націоналізму поняття на кшталт«фашизм», «нацизм» та «інтегральний націоналізм», притаманні для Італії, Німеччини та Франції 20-30-х років XX ст. недопустимо, бо вони не відображатимуть суті явища[6, с. 326].

І вся наша сучасна українська історія це доводить.

Література

1. Пономарьов В. Нероздільна, вільна, самостійна. URL:<https://zbruc.eu/node/58778>. Дата звернення: 28.02.2020.
2. Іванишин В. Нація. Державність. Націоналізм. Дрогобич: вид-во «Відродження», 1992. 176 с.
3. Міхновський М. Націоналізм і космополітизм у кн. Націоналізм: антологія / Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий; літ. ред. Л. Білик. Київ: Смолоскип, 2000. 858 с.
4. Міхновський М.І. Самостійна Україна. К.: Діокор, 2002. 80 с.
5. Міхновський М. Націоналізм – всесвітня сила. URL: <https://bandera.lviv.ua/mykola-mihnovskyj-nacionalizm-vsesvitnja-syla/>. Дата звернення: 25.11.2019.
6. Касьянов Г. Теорія нації та націоналізму. К.: Либідь, 1999. 352 с.

Павлютін Ю. М. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....	74
Пальшков К. Є. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ НА ПЕРЕХІДНОМУ ЕТАПІ.....	75
Пащенко О. М. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	77
Проскурня Є. Є., Ком'яга А. В. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ГИРЬОВИМ ФІТНЕСОМ СЛУХАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ІЗОЛЯЦІЇ.....	78
Прудка Л. М. ФЕЙК ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ.....	80
Ростомова Л. М. ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ЕТИКЕТУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	82
Сит'ко О. М. ДО ПИТАННЯ ПРО СКЛАДОВІ ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРНОЇ БЕЗПЕКИ.....	83
Солопова І. В. ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ І ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	85
Тарасенко Л. Б. НАЦІОНАЛІЗМ І ДЕРЖАВНА САМОСТІЙНІСТЬ У РОЗУМІННІ М. МІХНОВСЬКОГО.....	87
Ташилатов В. А. АЛГОРИТМ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОЖЕЖІ.....	89
Тягнирядно Є. В. ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	91
Удренас Г. І. БІОЛОГІЧНІ НЕБЕЗПЕКИ.....	93
Ульянов О. І. ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	95
Федоряєва К. О., Коломісць Ю. М. КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	97
Церковна О. В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ БАТЬКІВ, ЯК УЧАСНИКІВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН.....	98
Шаповаленко Н. М. ГЕНЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ.....	100
Шмаленко Ю. І. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК.....	101
Юрченко М. М. РОЛЬ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ....	103
Ясинська А. В. УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ.....	104

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ.

Бабчук А. Д. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	106
Баранов С. О. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПРИВАТНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ.....	108
Берендєєва А. І. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ КАРАНТИНУ.....	110